

Zadání pro semináře ze zvláštní části mezinárodního práva veřejného II
Ak. r. 2004-2005
PVP - Mezinárodní právo uprchlické

Situace: Pan A., ukrajinský žadatel o azyl rómské národnosti, požádal v ČR o azyl. Pan A. tvrdí, že po svém přestěhování z Kyjeva do provinčního města Mukačeva se dostal do konfliktu s místní skupinou skinheads. Při cestě do práce se stal opakovaně terčem nadávek, postrkování kopanců a plivání. Dvakrát mu při potyčce někdo ukradl peněženku i s doklady. Pan A. několikrát hlásil tyto incidenty na policii, vždy ovšem bez úspěchu – vyšetřování bylo vždy odloženo pro nedostatek důkazů. Když jednou ohlásil napadení a krádež svých dokladů, policie ho dokonce zadržela na 72 hodin, protože se nebyl schopen prokázat průkazem totožnosti. Vzhledem k neomluvené absenci mu kvůli tomu zaměstnavatel strhl mzdu a pohrozil mu, že ho okamžitě propustí, pokud se to bude opakovat.

Poté byl několik měsíců relativní klid. Asi po 6 měsících po přestěhování do Mukačeva si na pana A. příslušníci skinheads počkali před jeho domem a brutálně ho zbili. Pan A. utrpěl těžký otřes mozku, zlomeninu tří žeber a další těžké pohmožděniny. Tento útok si vyžádal šestitýdenní hospitalizaci. Ihned po svém propuštění z nemocnice si pan A. sbalil své věci a spolu s celou rodinou odjel ze země.

Otázky:

- 1) Jedná se v tomto případě o pronásledování ve smyslu Ženevské úmluvy z roku 1951?
- 2) Je pro tuto žádost o azyl důležité, že se policie nikdy *přímo* na útocích na pana A. nepodílela? Pokud ano, tak proč a do jaké míry?
- 3) Za jakých podmínek může pronásledování od nestátních subjektů (např. hnutí skinheads) spadat pod definici uprchlíka v Ženevské úmluvě z roku 1951? Liší se v tomto bodě praxe v jednotlivých smluvních státech?
- 4) Jakou roli hraje skutečnost, že žadatel nešel po svém propuštění na policii, a namísto toho rovnou pustil domovskou zemi (tj. nepokusil se vyhledat ochranu v zemi svého původu)?

Povinná literatura:

- 1) Příručka UNHCR, čl. 51-60. (<http://www.unhcr.cz/protect.htm>)
- 2) ČEPELKA, C., JÍLEK, D., ŠTURMA, P.: *Azyl a uprchlictví v mezinárodním právu*. Brno, Masarykova univerzita, 1997, str. 105-111.
- 3) §2 odst. 6 zákona č.325/1999 Sb., o azylu.

Doporučená literatura:

- 1) CARLIER, J.Y., VANHEULE, D., HULLMAN, K., GALIANO, C.P.: *Who is a Refugee?* Hague, Kluwer Law International, 1997, str. 701-704.
- 2) GOODWIN-GILL, G.S: *The Refugee in International Law*. 2nd ed., Oxford, 1996, str. 66-69.
- 3) HATHAWAY, J.C.: *The Law of Refugee Status*. Toronto, 1991, str. 99-105.
- 4) LAMBERT, H.: The Conceptualisation of 'Persecution' by the House of Lords: Horvath v. Secretary of State for the Home Department. *International Journal of Refugee Law*, 2001, Vol. 13, No. 1/2, str. 16-31.

Zadání pro semináře ze zvláštní části mezinárodního práva veřejného II
Ak. r. 2004-2005
PVP - Mezinárodní právo uprchlické

Situace: Slečna C., žadatelka o azyl pocházející z Gruzie, odcestovala ze své rodné země za studiem na VŠ do ČR, když jí bylo 18 let. O šest let později požádala o azyl. Během svých vysokoškolských studií v ČR poznala slečna C., že ji přitahuje její spolužačka. Tato náklonnost byla oboustranná, a jejich přátelství později vyústilo v silný lesbický vztah. Slečna C. si uvědomila, že jí ženy přitahují již od dětství – svoje pocity se však snažila potlačit kvůli své silně nábožensky založené rodině. V Gruzii jsou navíc homosexuální a lesbické vztahy tvrdě potlačovány. Tomu odpovídá i atmosféra ve školách, ve sdělovacích prostředcích apod. Během svého pobytu v ČR si však žadatelka o azyl uvědomila, že už nemůže dále mlčet a bude oponovat vládnoucímu režimu v Gruzii v jeho útlaku namířeného proti gayům a lesbičkám. V důsledku toho se obává po návratu do Gruzie mučení a jiných fyzických útoků z důvodu své sexuální orientace a názorů na společnost.

Žadatelka C. se také obává špatného zacházení kvůli jejím feministickým názorům. Žadatelka tvrdí, že z hloubi duše věří v rovnoprávnost mužů a žen. Ve své žádosti o azyl to dokazuje tím, že se aktivně angažovala v různých nevládních organizacích na obranu práv žen jak v Gruzii, tak v ČR. Je nutné si uvědomit, že osoby kritizující stávající společenské normy či činnost státních úřadů v Gruzii přitahují pozornost provládních přívrženců a tajných služeb.

Žadatelka C. se obává, že po svém návratu do Gruzie bude nucena svým okolím přijmout ponižující způsob života ženy v gruzínské společnosti. Její svoboda pohybu, projevu a oblékání bude výrazně omezena. Nebude moci pokračovat ve svém zaměstnání a kariéře. Bude odsuzována a obtěžována za to, že se neprovdala, a že nerespektuje ustálené společenské normy. Žadatelka C. tvrdí, že se nebude schopna podřídít společenskému postavení ženy v její rodné zemi. Navíc bude žít neustále ve strachu, že vyjde najevo její sexuální orientace – což je podle ní jen otázka času.

Otázky:

- 1) Co je to uprchlík „*sur place*“?
- 2) Které důvody pronásledování uvedené v Ženevské úmluvě z roku 1951 lze na daný příklad aplikovat? Jaké musí být splněny podmínky? Zdůvodněte.
- 3) Změní se nějak Váš názor, pokud se dozvíte, že po novele gruzínského trestního zákona z roku 1999 již není považována homosexualita za trestný čin?
- 4) Lze na daný případ aplikovat i jiné mezinárodní smlouvy o lidských právech?

Povinná literatura:

- 1) Příručka UNHCR, čl. 66-86. (http://www.unhcr.cz/publ_guides.htm)
- 2) UNHCR: *Doporučení v oblasti poskytování mezinárodní ochrany „Pronásledování související s příslušností k určitému pohlaví“*, 2002. (tamtéž)
- 3) KOSAŘ, D.: Pronásledování z důvodu příslušnosti k určité sociální skupině, *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2004, č. 2, kapitola 7, str. 172-173.

Doporučená literatura:

- 1) ČEPELKA, C., JÍLEK, D., ŠTURMA, P.: *Azyl a uprchlictví v mezinárodním právu*. Brno, Masarykova univerzita, 1997, str. 111-117.
- 2) UNHCR: *Doporučení v oblasti poskytování mezinárodní ochrany „Příslušnost k určité sociální skupině“*, 2002. (tamtéž)